

Op de dag waarop ca. tweeduizend gevangenen uit Amersfoort in Vught aankwamen (16 januari '43), werden ook ruim vierhonderdvijftig, uit de Hollandse Schouwburg te Amsterdam afkomstige Joden het nieuwe kamp binnengevoerd; hoofdzakelijk waren dat *Rüstungsjuden*: gezinnen die *gesperrt* geweest waren (voorlopig vrijgesteld van deportatie naar het oosten) op grond van de arbeid die de mannen verricht hadden. Nieuwe groepen volgden en eind februari was de bevolking van het *Judendurchgangslager* al tot ruim drieduizenddriehonderd personen aangegroeid. De Joden die in dat *Judendurchgangslager* ingeschreven waren, verkeerden er wel in erbarmelijke omstandigheden (er waren veel zieken, vooral onder de jonge kinderen, en medische verzorging ontbrak), maar zij werden over het algemeen niet mishandeld: er mochten geen alarmerende berichten de ronde gaan doen die in Joodse kringen de neiging om onder te duiken zouden versterken. Die beperking gold evenwel niet voor de Joden onder de uit Amersfoort overgebrachte gevangenen die zich in het *Schutzhaftlager* bevonden: dat waren Joden die overtredingen hadden begaan.

Die Joden dan uit het *Schutzhaftlager* ten getale van (in die periode) vermoedelijk enkele tientallen werden in Vught in februari '43 bij twee gelegenheden aan extra kwellingen onderworpen.

Op zondag 7 februari werd de gevangenen opgedragen, een berkenbos te rooien, zulks onder toezicht van onder meer zestien SS'ers die elk een hond bij zich hadden. Die SS'ers concentreerden zich op de Joden. 'Links en rechts horen we', aldus Santegoeds, 'blaffen, kermen, schreeuwen en commando's aan mannen en honden . . . Iedere hondenführer jaagt onafgebroken enige Joden na en kwelt hen op de meest bestiale wijze. Deze Joden weten niet waar ze het moeten zoeken, want hun gele ster werkt op de hondenführers als een rode lap op een stier. Spoedig zijn ze dan ook van onder tot boven met bloed besmeurd, enigen zijn zelfs bewusteloos.'¹

ren (toen was aan hen zebrakleding uitgereikt). 'Daarbij werden', aldus J. Engels, 'uit de rug van het jasje en uit de pijpen van de broek grote ronde lappen geknipt, zo groot als etensborden, en de aldus onstane gaten werden weer dichtgenaaid met bonte lappen uit de eveneens gestolen zomerjurkjes der Jodinnen . . . De aldus toetgetakelde mannen . . . maakten de eerste dagen de indruk, naar het Carnaval te gaan.' (J. Engels: *Bij de Kapo's*, p. 73).

¹ A. Santegoeds: *De hel op de Vughtse heide*, p. 36.